संस्कृत (संस्कृतम्)

द्वितीय प्रश्न पत्र – (द्वितीय प्रश्न पत्रम्)

http://questionpaperresult.com/

Scanned by CamScanner

(भारतीय संस्कृति के तत्त्व, पद्य साहित्य, अनुवाद एवं व्याकरण)

समयावधि : घण्टात्रयम् पूर्णाङ्का : 100

परीक्षाविधिः समेयां प्रश्नानामुत्तराणि स्वसंस्कृतगिरा देयानि।
व्याकरणभगतः अनिवार्योनोत्तरेण भाव्यम्।

1. भारतीयसंस्कृतेः विशेषताः लिखन्तु।

अथवा

वैदिकालीन-धार्मिकी स्थितिं वर्णयन्तु।

२. अधोलिखित टिप्पणीत्रयम् लेख्यम्-

(क) त्रिविधऋणम्। (ख) प्राचीन भारतीय शिक्षा।
(ग) विवाहसंस्कारः। (घ) ब्रह्मचर्याश्रम।
(ङ) विज्ञानक्षेत्रे भारतीयसंस्कृतेः योगदानम्।

३. अधोलिखितेषु श्लोकेषु कयोश्चिद् द्वयोः श्लोकयोः अनुवादो लेख्यः –

(क) तस्या खुरन्यासपवित्रपांसुमपांसुलानां धुरि कीर्तनीया।
मार्गं मनुष्येश्वरधर्मपत्नी श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत्।।

(ख) प्रदक्षिणीकृत्य पयस्विनीं तां सुदक्षिणा साक्षातपात्रहस्ता।।
प्रणम्य चानर्च विशालमस्याः श्रृंगान्तरं द्वारमिवार्थसिद्धेः।।

(ग) अलं महीपाल तव श्रमेण प्रयुक्तमप्यस्त्रमितो वृथा स्यात्।
न पादपोन्मूलनशक्ति रंहः शिलोच्चये मूर्च्छति मारुतस्य।।

(घ) भक्त्या गुरौ मय्यनुकम्पया च प्रीतास्मि ते पुत्र वरं वृणीष्व।
न केवलानां पयसां प्रसूतिमवेहि मां कामदुधां प्रसन्नाम्।।

४. निम्नाङ्कितस्य श्लोकस्य ससन्दर्भ व्याख्या करणीया–

तां देवता पित्रतिथिक्रियार्थामन्वग्ययौ मध्यमलोकपालः।
बभौ च सा तेन सतां मतेन श्रद्धेव साक्षाद् विधिनोपपन्ना।।

अथवा

एकात्पत्रं जगतः प्रभुत्वं नवं वयः कान्तमिदं वपुश्च।
अल्पस्य हेतोर्बहु हातुमिच्छन् विचारमूढः प्रतभासि में त्वम्।।

५. अधस्तनेषु केषाञ्चित् पञ्चप्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतमाध्यमेन लेख्यानि–

(क) रघुवंशमाहाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ?
(ख) कालिदासेन कति महाकाव्यानि रचितानि ? नामानि लिखन्तु।
(ग) रघुवंशस्य द्वितीसर्गे कस्य नृपस्य कथा वर्तते ?
(घ) नृपस्य दिलीपस्य गुरोः किं नाम आसीत् ?
(ङ) राजा दिलीपः कम् असेवत् ? नाम लिखन्तु।
(च) कुम्भोदरः कस्य सेवकः कस्य च मित्रम् आसीद् ?
(छ) वृषाध्वजेन कः पुत्रीकृतः ?
(ज) दिलीपः गौसेवाम् किमर्थम् अकरोत् ?
(झ) मनोः प्रसूतिः कीदृशी भवति ?
(ञ) राजा दिलीपः कति दिनानि धेनुमसेवत्

२. अधोलिखितवाक्येषु केषञ्चित् पञ्चवाक्यानां संस्कृतेऽनुवादः करणीयः –

http://questionpaperesult.com/

Scanned by CamScanner

(क) ईश्वर सर्वत्र है।
(ख) विद्यालय के दोनों ओर सरोवर है।
(ग) गुरु शिष्य पर क्रोध करता है।
(घ) बालक सिंह से डरता है।
(ङ) मोहन पैर से लंगड़ा है।
(च) जो जैसा सोचता है वैसा ही होता है।
(छ) बन्दर वृक्षों पर कूद रहे थे।
(ज) बालिकाएँ गाती हैं और हँसती हैं।
(झ) तुम सब विद्यालय जा रहे थे।
(ञ) हम सब कल नगर को जायेंगे।

७. कयोश्चिद् द्वयोः सूत्रयोः व्याख्या कार्या–
(क) हलन्त्यम्। (ख) मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः।
(ग) समाहारः स्वरितः। (घ) हलोऽनन्तराः संयोगः।

८. निम्नलिखितपदेषु कयोश्चिद् द्वयोः सिद्धिः कार्या–
(क) नायकः। (ख) उपेन्द्रः।
(ग) देवैश्वर्यम्। (घ) विद्यालयः।

९. अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः सिद्धिः कार्या–
(क) रामष्टीकते। (ख) चिन्मयम्।
(ग) शान्तः। (घ) तल्लयः।

१०. अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः सूत्रयोः व्याख्या कार्या–
(क) विसर्जनीयस्य सः। (ख) अतो रोरप्लुतादप्लुते।
(ग) रो रि। (घ) हलि सर्वेषाम्।

http://questionpaperesult.com/

Scanned by CamScanner